

kirjaamo@stm.fi

cc: saara.jarvela@stm.fi

LAUSUNTO VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA ANNETUN DIREKTIIVIN KANSALLISTA TÄYTÄNTÖÖNPANOA KOSKEVASTA TYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA

Viite: Lausuntopyyntö 20.4.2017 (stm007:00/2016)

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt FINEltä lausuntoa ns. IDD-direktiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevasta työryhmän loppuraportista.

Lausunto

FINE pitää ehdotettuja muutoksia enimmäkseen perusteltuina niiden asiakkaansuojaa parantavan vaikutuksen vuoksi.

Erittäin hyvänä FINE pitää työryhmän mietinnön kantaa meklaripalkkioiden maksamisesta. On tärkeää, että asiakkaiden kannalta toimivaksi todettu järjestelmä, joka aikaan selkiytti tilanteen asiamiesten ja meklareiden palkkion ottamisen osalta, saa jatkon.

Muutamat seikat esitetyssä sääntelyssä kaipaisivat kuitenkin nähdäksemme täsmenmistä.

1) Seuraamusjärjestelmän selkiyttäminen; sopimusvastuun ja vahingonkorvausvastuun suhde

Vakuutuslain 4 b §, 5 § ja 9 §

Voimassaolevassa laissa vakuutuksenantajalla on 9 §:n mukaan sopimusvastuu vakuutuksenhakijalle vakuutusta tehtäessä annetuista tiedoista: jos vakuutuksenantaja antaa hakijalle puutteellista tai väärää tietoa vakuutuksesta, vakuutuslain 9 §:n mukaan katsotaan olevan voimassa sen sisältöisenä, mitä hakijalla oli saamiensa tietojen perusteella aihetta käsittää. IDD-uudistuksen yhteydessä lakiin ehdotetaan lisättäväksi vakuutuksenantajan selonottovelvollisuutta koskeva 4 b §, jonka mukaan vakuutuksenantajan tulee selvittää asiakkaan vakuutustarve.

Työryhmämietinnössä ei ole käsitelty sitä, mikä on vakuutuksenantajan 4 b §:n mukaisen selonottovelvollisuuden laiminlyönnin seuraamus. On selvää, että lain 9 §:n mukainen sopimusvastuu soveltuu tilanteisiin, joissa puutteellinen selonotto on johdannut laiminlyöntiin vakuutuksenantajan 5 §:n mukaisen tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi. Käytännössä kuitenkin etenkin sijoitusvakuutusten osalta voi esiintyä tilanteita, joissa vakuutuksesta ja siihen liittyvistä sijoituskohteista on annettu sinänsä asianmukaiset tiedot, mutta vakuutus on muiden ominaisuuksiensa vuoksi ollut asiakkaalle epäasianmukainen, esimerkiksi sovitun sopimusaikansa taikka asiakkaan sijoitustavoitteiden tai riskinkantokyvyn kannalta. Virhe on tällöin tapahtunut vain tuotteen valinnassa. Vastaavia tilanteita voi esiintyä muidenkin vakuutuslajien kohdalla.

Näkemyksemme mukaan esitettyä sääntelyä tulisi selkeyttää siten, että hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todettaisiin lakiin lisättävän 4 b §:n kohdalla, että selonottovelvollisuuden laiminlyönnin seuraamuksena on 9 §:n mukainen sopimusvastuu silloin, kun laiminlyönti on merkinnyt myös lain 5 §:n mukaisen tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnin. Sen sijaan tilanteissa, joissa laiminlyönti on koskenut vain 4 b §:n mukaista selonottoa, seuraamukset määräytyisivät sopimussuhteissa sovellettavien vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaan.

2) Vahingonkorvausvastuun rajaaminen; sopimuksen ulkopuoliset tahot

Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 62 § ja 63 §

Tarjoamislain 62 §:ssä on todettu vakuutusmeklarin korvausvastuun ulottuvan myös toimeksiantosopimuksen ulkopuolisiin henkilöihin kaiken heille aiheutuneen vahingon osalta. Lain 63 §:ssä on vakuutuksenantajien ja asiamiesten osalta vastaavanlainen säännös. Esitetty sääntely merkitsee sitä, että toimeksianto- tai vakuutusopimuksen ulkopuolisilla tahoilla olisi oikeus korvaukseen myös niin sanotusta puhtaasta varallisuusvahingosta. Näin laaja vahingonkorvausvastuu sopimussuhteen ulkopuolisiin tahoihin nähden on erittäin poikkeuksellista. Sen on katsottu tulevan kysymykseen lähinnä tilanteissa, joissa vahinko on aiheutettu rikokseksi säädettyllä teolla tai julkista valtaa käytettäessä.

Esitetty säännös merkitsisi käytännössä vakuutusmeklarin korvausvastuun syntymistä esimerkiksi seuraavassa tilanteessa:

Meklarin virheen vuoksi A:n omaisuus on toimeksiantosopimusta toteuttaessa jäänyt osittain vaille palovakuutusuojaa. Vuosia myöhemmin A:n tällaiseen omaisuuteen kuulumaan tullut esine rikkoutuu, ja A vie sen korjattavaksi B:n korjaamolle. B:lle syntyy pidätysoikeus A:n korjattavaksi tuomaan esineeseen, kunnes korjaustyölasku on maksettu. Pidätysoikeutensa perusteella B on myös vakuutusopimuslain 62 §:n nojalla

vakuutetun eli korvaukseen oikeutetun asemassa A:n ottamassa esinevakuutuksessa. Jos nyt B:n korjaamo sattuisi palamaan eikä A:n vakuutus katakaan korjatun esineen paloriskiä, A:n toimeksiannon vuosia aiemmin hoitanut vakuutusmeklari joutuisi vahingonkorvausvelvolliseksi B:tä kohtaan korjaustyölaskun osalta.

Ehdotetun säännöksen perusteella vakuutusmeklarille voi siten syntyä puhtaan varallisuusvahingon kattava korvausvastuu myös tapahtumista, joita hän ei ollut voinut toimeksiannon hetkellä ennakoida ja joihin meklarilla ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa. Vastaava koskee 63 §:n perusteella vakuutuksenantajia ja asiamiehiä. FINE pitää tällaista vahingonkorvausvastuuta Suomen vahingonkorvausoikeudellista järjestelmää ajatellen perusteettoman laajana. Sopimussuhteen ulkopuolisille tahoille ei tulisi tarjoamislaita perustaa oikeutta vahingonkorvaukseen puhtaasta varallisuusvahingosta etenkin, kun säännöksen tuoma korvaussuoja olisi näille kolmansille satunnainen sen jäädessä riippumaan meklarin kulloisenkin toimeksiannon sisällöstä. Rajauksista vakuutussuojan kattavuuteen voidaan näet meklarin ja asiakkaan välillä sopia myös tietoisesti.

FINE ehdottaakin korvausvastuun perustavien seikkojen ajallista rajaamista koskevan selventävän lausuman lisäämistä ehdotuksen 62 §:n perusteluihin. Sen mukaan säännöksessä tarkoitettu vahingonkorvausvastuu kolmatta kohtaan tulisi kysymykseen vain tilanteissa, joissa tulevaan vakuutussuhteeseen liittyvä kolmannen osapuolen intressi ja oikeusasema on ollut tai sen olisi pitänyt olla meklarin tiedossa hänen toteuttaessaan asiakkaansa toimeksiantoa. Mahdolliset myöhemmät olosuhdemuutokset eivät näin ollen laajentaisi vahingonkorvausvastuuta.

Vakuutuksenantajien ja asiamiesten osalta FINE pitää ehdotuksen 63 §:ää tarpeettomana. IDD-direktiivi ei edellytä tällaista vahingonkorvausnormia, vaan kyse on kansallisesta lisäsääntelystä. Kyse on lähtökohtaisesti tarpeettomastakin sääntelystä, sillä vakuutuksenantajien ja asiamiesten osalta on mahdollista ja FINEn näkemyksen mukaan riittävää soveltaa pelkkää yleistä vahingonkorvausoikeudellista normitusta. On epäselvää, mitä vahinkoa palveluntarjoajan laiminlyönnistä voisi aiheutua kolmannelle ottaen huomioon, että tässä lainkohdassa ei ole lainkaan kyse sopimusvelvoitteista ja niiden laiminlyömisestä. Ehdotamme, että 63 § poistetaan. Jos tämä jostain syystä ei ole mahdollista, lainkohtaan tulisi vähintäänkin lisätä edellä 62 §:n osalta esitetyn kaltainen kolmatta koskeva raja.

3) Muut ehdotukset

Vakuutuslainsäädäntö 6 §

Ehdotamme, että 6 §:ään tehdään ehdotettua 5 §:ää vastaava tekninen muutos siten, että myös 6 §:ssä käytetty ilmaisu *vakuutuslainsäädännön päättäminen* korvataan yleiskielisellä ilmaisulla *vakuutuslainsäädännön tekeminen*.

Lisäksi kiinnitämme 6 §:n osalta huomiota tietojen antamisen tapaan. Vakuutuslainsäädäntöön ehdotettu 5 a § koskee ennen sopimuksen tekemistä annettavien tietojen toimittamisen tapaa; vastaavasti lain 7 §:ssä on määräys vuositiedotteiden antamisesta pysyvällä tavalla. Kumpikaan näistä lainkohdista ei koske 6 §:ssä säädettyä velvoitetta toimittaa vakuutuskirja ja -ehdot sopimuksen tekemisen jälkeen. Ehdotamme, että 6 §:ään lisätään tietojen antamisen tavan osalta viittaus 5 a §:ään.

FINE

Vakuutus- ja rahoitusneuvonta

Irene Luukkonen
toimitusjohtaja

Harri Isokoski
johtava lakimies